

راهکارهای توسعه امر به معروف و نهی از منکر در آموزش دانش آموزان

علی مردانی: دانشجوی دکتری رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشکده الهیات و فلسفه واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
سید محمدرضا آیتنی: عضو هیأت علمی، گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشکده الهیات و فلسفه، واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
سید ابوالقاسم نقیبی: عضو هیأت علمی، گروه فقه و حقوق خصوصی، دانشگاه شهید مطهری، تهران، ایران.

چکیده: امر به معروف و نهی از منکر از جمله واجبات مهم دین اسلام است که اجرا کردن یا نکردن آن تأثیر عمیق و گسترده‌ای بر تمام ابعاد جامعه دارد؛ زیرا خداوند نخستین امر کننده به معروف و نهی کننده از منکر است؛ از این رو اثرات امر به معروف و نهی از منکر بر تعلیم و تربیت در بین دانش آموزان اهمیت بسزایی دارد و باید مقدمات وسایل اثر بخشی در وصول به آنان و امکانات هدایت جامع را فراهم نماییم که مهمترین و بزرگترین وسایل تأثیر قدرت، بسیج و سازماندهی نیروهای آموزش دیده، متدین، مؤمن و جوانان پرشور و نشاط است؛ آموزش و پرورش (تعلیم و تربیت) می‌تواند یکی از مهمترین نهادهایی باشد که فریضه امر به معروف و نهی از منکر را به نحو احسن آموزش دهد و دانش آموزانی معتقد و با ایمان و مستعد به جامعه تحویل دهد و جامعه‌ای که پایه و اساس آن اسلام ناب محمدی می‌باشد؛ برقرار سازد؛ هدف این مقاله، بررسی راهکارهای مستقیم و غیرمستقیم ک امر به معروف و نهی از منکر در تعلیم و تربیت دانش آموزان است تا بتوان از این طریق آنان را در مقابل تهاجمات فرهنگی و اعتقادی مصون نگه داشت؛ روش انجام این پژوهش، تحلیلی – توصیفی به صورت کتابخانه‌ای از طریق فیش برداری صورت گرفته است.

واژگان کلیدی: امر به معروف، نهی از منکر، آموزش، تعلیم و تربیت، دانش آموزان.

***نویسنده‌ی مسؤؤل:** عضو هیأت علمی، گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشکده الهیات و فلسفه، واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

(Email: smrayati@yahoo.com)

مقدمه

مهمترین وظیفه آموزش و پرورش در تربیت فرزندان ما؛ این است که علاوه بر آموزش علم؛ آموزش امر به معروف و نهی از منکر است که از همان ابتدا خوب را از بد تمیز دهند و بتوانند در جامعه خود مثمر ثمر واقع شوند در راه پیشرفت جامعه خود کار ساز باشند؛ یکی از مهمترین بحث‌ها در عرصه علوم انسانی، تربیت انسان است، زیرا مهمترین هدف رسالت انبیا را تربیت و تزکیه تشکیل می‌دهد. و انسان یگانه موجودی است که بیشترین نیاز را به تربیت و رسیدن به کمال دارد؛ زیرا جانداران دیگر بر اساس غریزه از نخستین لحظه‌های تولد راهشان را می‌یابند و بر همین اساس از خود دفاع کرده، به زندگیشان ادامه می‌دهند. اما انسان اینگونه نیست؛ اگر دست حمایت مریبان از سر او برداشته شود، نه تنها به کمال دست نمی‌یابد بلکه از همان آغاز، راه فنا را در پیش می‌گیرد. چنانکه نوزاد انسان از هرموجود زنده ضعیفتر و به اصطلاح دیگر هیچ قدرت دفاعی از خود ندارد و به تنهایی نمی‌تواند نیازهای ابتدایی خود را برآورده سازد و کمالی در او مشاهده نمی‌شود ولی همین موجود ضعیف، با تربیت و آموزش، به جایی می‌رسد که سیارات آسمانی را در اختیار می‌گیرد و با قوه اندیشه و فکر به همه اشیاء مسلط می‌شود. اگر انسان خوب تربیت شود و در مسیر کمال و انسانیت قرارگیرد، می‌تواند قله‌های پیشرفت و ترقی را یکی پس از دیگری پشت سر گذارد و تا بلندای آسمان انسانیت به پرواز در می‌آید؛ در این مقاله نگارنده در دنبال پاسخگویی به این سوال است که؛ بهترین راهکارهای امر به معروف و نهی از منکر در تعلیم و تربیت دانش‌آموزان چیست؟ با توجه به اینکه مکاتب مختلف تربیتی، روش‌های گوناگونی را ارائه می‌کنند، دین مبین اسلام روش‌های خاصی را در قرآن و سنت برای تربیت انسان‌ها ارائه می‌دهد تا با آگاه نمودن افراد از خود و جهان اطراف به تربیت همه جانبه شخصیتشان بپردازد و جامعه‌ای بر اساس برادری، برابری، حق و قانون ایجاد نماید (احمدی، ۱۳۸۷، ۱۳). یکی از روش‌های مهم تربیتی اسلام، تشویق و ترغیب افراد به امور خیر و ممانعت از

انجام کارهای نادرست «امر به معروف و نهی از منکر» است که به شیوه‌های گوناگونی قابل آموزش هستند.

بند اول: راهکار کلامی

روش مستقیم تبلیغ ظاهری و فعال مربی، به وسیله گفتار و امثال آن است که مترتبان را نوید می‌دهد، در صورت انجام معارف و ترک منکرات و دارا بودن تقوای الهی در دنیا، مورد ستایش و در آخرت مشمول پاداش خداوند واقع می‌شوند و در صورت روی آوردن به منکرات و عدم تمایل به انجام معارف، دچار کیفری ناخوشایند خواهند شد (احمدی، ۱۳۸۷، ۲۱۶). در این روش‌ها ضمن مطالعه جوانب امر، آثار و نتایج کار پیش‌بینی شده، طرفین تجارب خود را مطرح کرده و فرد تحت ارشاد، خود متوجه بدی یا خوبی عمل خویش شده و به کاری اقدام یا از انجام کاری خودداری می‌کند (شریعتمداری، ۱۳۶۵، ۱۴۲).
الف) راهکار نفوذ معلمین در امر به معروف و نهی از منکر و تعلیم و تربیت دانش‌آموزان: معلم قرآن؛ احکام و اخلاق؛ معلم پرورشی و اصول دین، معلم خط و نقاشی، تاریخ، معلم علوم؛ شیمی و ریاضیات و همه و همه فضیلت دارند و با تقوا هستند و تعلیم همه را می‌توان به عنوان خدمت به جامعه و عزت و شوکت اسلام و مسلمین و رفع نیاز از بیگانگان، برای کسب ثواب و رضای خداوند دانست در صورتی که معلم با این شعور و ادراک عالی و هدف مقدس، علوم ذکر شده را تعلیم دهد هیچ یک از متاع‌های دنیوی را نمی‌توان با ارزش کار او قیاس کرد و بهائی برای او داد. هر چه خلوص نیت معلم، در این راه بیشتر و تلاش او در تربیت افراد مفیدتر و کاملتر و جامعتر باشد ارزش معنوی کار او بیشتر خواهد شد. معلم در ضمن تدریس می‌تواند با طرح مثال‌های مناسب و حکایت‌های مفید و پند آموز دانش‌آموزان را با اسلام و معارف و مکتب اهل بیت علیهم السلام آشنا سازد. شغل معلمی فرصت بسیار مناسبی است که دانش‌آموزان را به راه صحیح اسلام و قرآن هدایت کند. ما به عنوان معلم بنا بر وظیفه‌ای که داریم باید تمام هم و غم مان این باشد که کار خود را برای خدا و در راه خدا قرار دهیم و با دانش‌آموزانی که در کلاس‌مان هستند با کمال مهر و محبت و فروتنی

گمراه کند و او را از راه مستقیم منحرف کند، و با توجه به اینکه مهمترین اصل در امر به معروف و نهی از منکر اصل تأثیر است که در پی آن امر به معروف گسترش و ریشه منکر را در ذهن دانش آموز به یک امر خوشایند تبدیل کند و او را در جهت برقراری امر به معروف و نهی از منکر سوق دهد. معلم همچنین باید از این موقعیت و اعتمادی که دانش آموز به وی دارد در جهت گسترش فرهنگ امر به معروف و نهی از منکر در بین دانش آموزان استفاده کند و این قشر پر جمعیت و تأثیرگذار در جامعه را به برقراری امر به معروف و نهی از منکر هدایت کند، تا آنها نقشی که در جامعه خواهند داشت، این فرهنگ را در جامعه گسترش دهند تا جامعه ای بدون منکر داشته باشیم. اما معلم باید به این نکته نیز توجه کند که یکی از بزرگترین رموز آموزشی این است که شاگرد خود معلم را بپذیرد و نه زبان و استدلالش را. اگر استدلال معلم را بپذیرد در واقع معلم نقش ضبط صوت را دارد، معلم باید به گونه ای عمل کند که شاگرد خود او را بپذیرد، وجود او را که پذیرفت تحت تأثیر اخلاق و رفتار معلم از جمله، استدلالش قرار می‌گیرد، راه رسیدن به این مرتبه از معلمی هم دو چیز خواهد بود: الف - داشتن تسلط و توانایی علمی؛

ب - تقوی الهی و وارستگی اخلاقی.

ب) *راهکار صحبت و گفت و گوی رودررو: هیچ ابزاری به اندازه قدرت، بیان در خدمت بشر نبوده است. هدف از این شیوه، ارتقای سطح تربیت، فرهنگ، ترویج فضایل اخلاقی و تعظیم شعائر اسلامی در مرتبیتان است (موسوی کاشمیری، ۱۳۸۶). از این رو، ضروری است مربی در نقش آمر و ناهی ضمن درک ظرفیت‌های روانی مخاطب و لحاظ موقعیت، به گفت‌وگویی مؤثر بپردازد تا اطلاعات، اندیشه‌ها و عقاید صحیح به دانش‌آموز انتقال یابد و نگرش‌ها و باورهای نادرست فرد به چالش کشیده شوند. برای این اقدام باید کلمات و سخنان را به زیباترین شکل استفاده کند؛ زیرا کلام، آینه مفاهیم و معانی است و هرچه این آینه مصفا تر باشد به همان میزان بر صراحت، شفافیت و نفوذ مفاهیم و معانی در دانش‌آموز خواهد افزود (باقری، ۱۳۹۰).*

رفتار کنیم مسؤولانه در کلاس حاضر شده و از امانتهایی که به ما سپرده شده و می‌شود خوب نگهداری کنیم چرا که عمر و وقت ما نه تنها برای خودمان بلکه به کل جامعه مربوط است. اخلاق و آداب و روش و گفتار و کردار معلم حتی ظاهر لباس و سر و صورت و پوشش او بر دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد و بعد از خانه یا حتی مهمتر از خانه محیط مدرسه و کلاس درس و اخلاق معلم است که دانش‌آموز از آن الگو می‌گیرند. با توجه به این مسؤولیت‌ها، کلاس درس، کلاس عبادت خدا و درس معلم عبادت و سر تا سر شغل او عبادت است چرا که معلمی شغل انبیاست. در گذشته محیط یک نوجوان و جوان یک کوچه یا روستا - شهر یا بازار بوده اما با پیشرفت روز افزون علم و تکنولوژی و دستیابی به ماهواره و اینترنت محیط تربیت نوجوانان و جوانان ما تمام جهان شده است. بنا بر این وظیفه ما به عنوان معلم بسیار سنگین و خطیر است. باید نوجوان را که همان آینده سازان جامعه ی فردا هستند را به فرهنگ غنی اسلام (قرآن و احادیث و دعاهای انسان ساز) متوجه کنیم تا بخوانند و عظمت دین خود را بدانند و بشناسند و هم خود را بسازند. البته این مطلب نه به این معنی است که پیشرفت علوم و تکنولوژی بد است، اما اندک شماری از نوجوانان ما با استفاده ی ناصحیح از این ابزار موجب بی‌ارزشی یا بعضاً مخرب جلوه کردن این پیشرفت‌ها شده‌اند که البته بعد از خانه و خانواده و رسانه‌های جمعی یا شاید هم بیشتر از آن وظیفه‌ی یک معلم است که نوجوان را با طرز صحیح استفاده از این نوع ابزارها آشنا کرد چرا که اغلب الگوهای نوجوانان ما معلمین آنها هستند. معروف‌ها و منکرها را به آنها بشناسانیم نه تنها در گفتار بلکه در کردار و عمل ما نیز به وضوح دیده شود. دانش‌آموزان با گرایش مثبتی که نسبت به معلم دارد و معلم را به عنوان اسوه و الگوی رفتاری خود می‌شناسد و می‌داند و در اکثر رفتارهای معلم خود را تقلید می‌کند و آنها را سر لوحه کارهای خود قرار می‌دهد حتی بعضی مواقع دوست دارد مثل معلم لباس بپوشد مثل او راه برود و حتی مثل او صحبت کند و حالا این معلم می‌تواند دانش‌آموز را به راه راست هدایت کند و هم می‌تواند دانش‌آموز را

تکرار آن رفتار تشویق می‌شود و چنانچه بداند که انجام یک رفتار نادرست به نتیجه دردناکی می‌انجامد از آن عمل اجتناب می‌نماید. ثواب و عقاب یا پاداش و کیفر از لوازم یادگیری و برای تحریک فرد به انجام کار صحیح و جلوگیری از رفتار نادرست استفاده می‌شود (حجتی، ۱۳۸۶).

چ) *راهکار نكوهشی*: اجرای این شیوه پس از بی‌نتیجه بودن روش‌های مستقیم فوق، امکان‌پذیر می‌شود؛ به‌گونه‌ای که مربی در نقش ناهی با در نظر گرفتن ضوابط و شرایط اسلامی و دوری از هرگونه کینه‌توزی، ناسزاگویی و حفظ کرامت و عزت انسانی، می‌تواند به نکوهش اعمال و رفتار دانش‌آموز بپردازد و تلنگری در اعماق وجود او که غرق در بی‌توجهی به معارف الهی شده، وارد سازد (خسروی زاندبه، ۱۳۸۶).

بند دوم: راهکار غیرکلامی

روش غیرمستقیم شیوه‌ای است که مربی باید خود به آنچه که معتقد است، عامل باشد. امام صادق (ع) در اهمیت این شیوه و توصیه به آن می‌فرماید: «کونوا دُعَاةً لِلنَّاسِ بِغَيْرِ السِّنِّتِكُمْ» (حرعاملی ۱۴۱۴؛ قمی، ۱۳۶۳)؛ مردم را به جز زبان‌هایتان دعوت (به دین) کنید. در این روش، شخص مربی پیام خویش را نه باصراحت، بلکه به صورتی آن را به فرد یا گروه مورد تربیت منتقل می‌کند که دانش‌آموز یا گروه مورد نظر، خطاب را متوجه خود احساس می‌کنند؛ به عبارت دیگر، این‌گونه یادگیری و تربیت به صورت پنهان صورت می‌گیرد و در شکل‌گیری شخصیت دانش‌آموز بسیار مؤثر بوده و دامنه گسترده‌ای دارد (احسانی، ۱۳۸۸).

الف) *راهکار الگویی*: الگو، نمونه و مصداق عینی آرمان‌ها و آرزوهای انسان است. شیوه الگویی، یکی از روش‌های تربیتی است که مورد تأیید پیشوایان دینی و مکاتب الهی قرار گرفته و مسائل تربیتی را از حالت تحمیل و القایی بیرون می‌آورد و خود دانش‌آموز، حرکت به‌سوی امر و ناهی را برمی‌گزیند. نقش الگو در هریک از علوم و کمالات انسانی این است که جوینده آن می‌فهمد وصول به هدف، همچنان که برای افراد مورد قبول او هموار شده است، برای او نیز ممکن خواهد بود و او از تردید و نگرانی نجات می‌یابد

ب) *راهکار مهرورزی*: مقوله محبت و تأثیرگذاری آن، از اعجاب‌انگیزترین امور در عالم است که بر آدمیان تأثیر گذاشته و ناخودآگاه آنان را به خود جذب می‌نماید و به چیزی تعلق می‌گیرد که دارای خیر و خوبی باشد (فلاح رفیع، ۱۳۹۱). این شیوه برخورد، سیره مستمر پیامبر (ص) و ائمه معصومین (ع) بوده است؛ آنان با این روش، مردم را به دین خدا جذب و دل‌ها را به‌سوی خود و هدایت‌های دینی خویش متوجه کرده و قلب‌های سخت را نرم و منعطف می‌ساختند و متری را به جوهره وجودی خویش که عبودیت حق است، واقف می‌ساختند تا در دشوارترین اوضاع بر مصائب و منکرات فائق آیند. مورد استقبال قرار گرفتن این شیوه به این سبب است که متری، دلسوزی آمر یا ناهی را بر اثر محبت‌های مشاهده شده به خوبی احساس می‌کند و رابطه‌ای سرشار از عطوفت با مربی خویش برقرار می‌سازد (اسماعیلی یزدی، ۱۳۸۵). امام خمینی (ره) نیز در باب اهمیت این روش می‌فرماید: «به همه محبت کنید؛ با محبت می‌شود منحرف‌ها را مستقیم کرد» (موسوی خمینی، ۱۳۷۸).

ج) *راهکار تنبیه و تشویق*: «تشویق» در لغت به معنای آرزومند کردن، به شوق افکندن و راغب ساختن و در اصطلاح عبارت است از استفاده از امور مطلوب و مورد درخواست فرد، پس از انجام عمل است که برای افزایش یا تثبیت عمل در فرد صورت می‌گیرد؛ اما «تنبیه» در لغت از مصدر تفعیل به معنای بیدارنمودن، آگاهانیدن، بیداری از خواب و آگاهی پس از خواب غفلت آمده است. معنای اصطلاحی تنبیه، عبارت است از: استفاده از محرک‌های آزاردهنده برای فرد پس از انجام عمل است که برای کاهش یا حذف رفتار صورت می‌گیرد (شریفی، ۱۳۸۹). حضرت علی (ع) درباره نقش پاداش و کیفر الهی در تربیت انسان‌ها می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ وَضَعَ الثَّوَابَ عَلَى طَاعَتِهِ وَ الْعِقَابَ عَلَى مَعْصِيَتِهِ زِيَادَةً لِعِبَادِهِ عَنْ نَقْمَتِهِ وَ حِيَاثَةً لَهُمْ إِلَى جَنَّتِهِ» (نهج البلاغه، حکمت، ۳۶۸)؛ همانا خداوند پاداش را بر اطاعت و کیفر را بر نافرمانی قرار داد تا بندگان را از عذابش برهاند. اگر دانش‌آموز بداند که رفتار درست وی دارای اثر و نتیجه خوبی است به

اخلاقی یا دینی انتخاب و با مهارت لازم، وی را جهت ایفای نقش آماده سازد و خود، نقش هدایت‌کننده را ایفا نماید تا مرتبّی از طریق مشاهده یا ایفای نقش، فضائل اخلاقی موجود در نقش را فراگرفته و از رذائل نیز مصون بماند (صفوی، ۱۳۸۷).

ت) شیوه تقبیح زشتی، بدون مشخص کردن مخاطب: بر اساس این شیوه ضروری است که آمر و ناهی برای انتقال پیام تربیتی و اصلاحی خویش، صاحبان یک صفت یا کار زشت را که در مجلس او حضور دارند به صورت مبهم ذکر کند و نامی از کسی به میان نیاورد؛ سپس در تقبیح آن صفت یا کار ناشایست با آنها سخن بگوید. از خصوصیات این روش آن است که دانش‌آموز بدون تأثیرات و نفوذ شخصیت‌ها در قضاوت خود، آزادانه درباره زشتی یا خوبی یک رفتار خاص به داوری می‌نشیند و نگاه خود را تنها به عمل خویش معطوف می‌دارد و نسبت به وجود یا عدم آن در خود به درستی می‌اندیشد (موسوی کاشمری، ۱۳۸۶).

ث) راهکار تظاهر عمدی به غفلت: «تغافل» تظاهر عمدی به غفلت در برابر مشاهده عمل یا رفتاری تأمل برانگیز، با در نظر گرفتن عزّت مرتبّی است (حسین زاده، ۱۳۸۸). بر این اساس هرگاه مربی شاهد عملی یا رفتاری باشد که تأمل برانگیز است، باید آن را به نحو مطلوبی توجیه کند، مگر آنکه شواهد به حدی برسد که راه هرگونه توجیه موجهی بسته شود. تغافل باید به امید اصلاح افراد یا برای رعایت ضعف مرتبّی و یا حفظ آبرو، عزّت و شخصیت مرتبّی انجام شود (افخمی اردکانی، ۱۳۸۶). امام علی (ع) نیز در باب این شیوه می‌فرماید: «عَظَمُوا أَقْدَارَكُمْ بِالتَّغَاوُلِ عَنِ الدُّنْيَا مِنَ الْأُمُورِ؛ قدر و منزلت خویش را از طریق تغافل نسبت به امور پیش پا افتاده بزرگ دارید» (مجلسی، ۱۴۰۳).

نتیجه‌گیری و پیشنهادات:

از پیامدهای اجرای امر به معروف و نهی از منکر در دانش‌آموزان می‌توان به افزایش احساس مسؤلیت نسبت به انجام الزامات و فرائض دینی، آگاهی روزافزون به معارف اسلامی و شناخت عمیق‌تر و دقیق‌تر آنها، شکوفایی روح تعهد جمعی و مشارکت اجتماعی درمقابل با تهاجمات فرهنگی، زمینه‌سازی

(مصباح یزدی، ۱۳۸۷). قرآن کریم در مورد کسانی که می‌خواهند در جهت کمالات انسانی قدم بردارند، می‌فرماید: «لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا» (احزاب) رسول خدا برای شما اسوه نیکویی است و برای کسی که امید به خدا و روز واپسین بسته و بسیار در یاد خداست. الگو شدن در اخلاق و عمل و نقش اساسی آن در تربیت، دایره وسیعی دارد و شامل کانون خانواده تا معلمان و مربیان آموزشی و پرورشی و مراکز تعلیم و تربیت و مسئولان عالی نظام می‌شود. امام خمینی (ره) از سه گروه: پیامبران و اولیای معصوم (ع)، علمای ربانی و شهیدان، الگوبرداری کرده و در زندگی خویش به کار می‌بستند (الهامی نیا، ۱۳۸۶).

ب) راهکار عملی: این روش از مؤثرترین شیوه‌های غیرمستقیم است. دعوت عملی به خوبی‌ها از دعوت زبانی بسیار نتیجه بخش‌تر است؛ زیرا عطر دل‌انگیز عمل از فرسنگ‌ها راه، مشام مشتاقان را سرمست می‌کند و باران بهاری آن، کویر تشنه جان آدمیان را سیراب می‌سازد و بوستانی از ریاحین جان‌افزا و گل‌های شورانگیز می‌رویاند (فلاح‌رفیع، ۱۳۹۱). به عبارت دیگر، فاقد شی، نمی‌تواند معطی شی باشد؛ یعنی اینکه کسی که چیزی را نداشته باشد، نمی‌تواند به دیگران انتقال دهد؛ پس امر خود باید به آن چه مرتبّی را تربیت می‌کند، مهذب باشد تا بتواند دانش‌آموزان را تهذیب نماید (رشیدپور، ۱۳۹۰). از دیدگاه امام خمینی (ره) نیز کسی که متصدی امر به معروف و نهی از منکر، می‌شود باید فردی وارسته، صالح و عالم باشد و پیش از اصلاح دیگران، به اصلاح خود همت گماشته باشد و قبل از توصیه به دیگران، در عمل به اسلام پیش‌دستی نماید (موسوی خمینی، ۱۳۷۸).

پ) راهکار ایفای نقش: روش ایفای نقش را می‌توان برای تجسم عینی موضوعاتی که برای نمایشنامه مناسب هستند، به کار گرفت. در این روش، ضمن آنکه دانش‌آموز در شناخت و درک دیگران تجربه‌هایی می‌اندوزد، از حالت خودمحور بودن نیز فاصله می‌گیرد (کارتلج، ۱۳۶۹، ترجمه نظری نژاد). مربی باید بر اساس هدف، سن و توان مرتبّی، موضوعی

صدا و سیما می تواند نقش مهمی داشته باشد. هفته-ای حداقل یکی دو ساعت با برنامه‌ای منظم مباحث امر به معروف برای دانش آموزان؛ می‌تواند در این رابطه به آنان آگاهی و جهت داد.

References

Holy Quran; translation of Mahdi Allah Qomites; Qom: *Sepehr Novin*, 2007.

Nahj al-Balaghah; translation by Mohammad Dashti, Qom: Jamal, 2008.

Ehsani, M, 2009, *religious education of family; knowledge*; No. 18, Qom: Imam Khomeini Educational and Research Institute (RA).

Ismaili Yazdi, A, Education culture, Q, 2006, Qom: *Holy Mosque of Jamkaran*.

Afkhami Ardakani, M.A 2007, *Explaining the Methods of Social Education in Nahj al-Balagha*; Nahj-ol-Balaghe Quarterly; No. 22-21; Tehran: Nahj-ol-balaghe Foundation.

Al-Hameenya, A 2007, *Imam Khomeini's moral and educational discipline* (RA); Q Sixth, Qom: Zamzam Hedayat.

Bagheri, Khosrow; A 2011, *Look at Islamic Excellence*; Vol.1, Twenty-Sixth, Tehran: School.

Hojjati, M.B 2007, *Islam and Education*; Fourteenth, Tehran: Islamic Culture Publishing Office.

Amali, M, Hassan; Wasejal al-Shi'a; Beirut: Al-Al-Bait, 1414 AD.

Khosravi Zadanbeh, M 2007, *The ways of making good and forbidding evil in the family of the infallibles*; Master's theses, Qom: Qom University.

Rashidpour, M 2011, *Introduction to Islamic Education with Emphasis on Methods*; Tehran: Pentecostal Association.

Fallah Rafi, A 2012, *Methodology of Modeling in the Transfer of Values*; Two Issues of Islam and Educational

برای ترویج ارزش‌های متعالی و کارهای نیک، اجرای بیشتر و بهتر قوانین و رد درخواست‌های نامعقول دیگران، کاهش تدریجی جرایم و انحرافات اجتماعی اشاره نمود. با کمال تأسف باید این حقیقت را بپذیریم که امر به معروف و نهی از منکر با آن همه عظمتی که از دیدگاه اسلام دارد ما مسلمانان چندان بدان اهمیت نمی‌دهیم و در واقع باید گفت این دو واجب در نزد ما فراموش شده و به آن توجه نداریم؛ خوشبختانه بعد از پیروزی انقلاب نسبت به احیاء بعضی از واجبات تلاش‌های مهمی صورت گرفت از جمله در رابطه با اقامه نماز می توان نام برد که سالهاست ستادی تشکیل شده و برای احیاء این واجب بزرگ الهی در مراکز دولتی و خصوصی حتی در مسیر بین شهرها اقدامات خوبی انجام گرفته و دهها کتاب و صداها مقاله در این رابطه نوشته شده و هر سال ستاد اقامه نماز با دعوت از اساتید و دانشمندان و تشکیل سمینار برای موفقیت و پیشرفت بیشتر در این کار تبادل نظر می‌کنند و البته همه این کارها لازم و ضروری و درخور ستایش است. اگر برای احیاء امر به معروف و نهی از منکر همین تلاش‌ها صورت گرفته بود امروز شاهد بخشی از خلافت‌های در سطح ادارات و بدحجابی و مفاسد اخلاقی در سطح جامعه نبودیم. لذا برای عملی کردن و احیاء امر به معروف در آموزش دانش آموزان باید موارد ذیل رعایت شود.

۱. طرح مباحث امر به معروف در کتب درسی: اولین گام برای احیاء این دو اصل بزرگ اسلام، طرح مباحث آن در کتب درسی از دوره دبستان به بعد است. لازم است کودکان و نوجوانان و جوانان به خوبی با مسائل آشنا و به جایگاه عظیمی که این دو واجب در اسلام دارند واقف گردند.

۲. تبیین جایگاه امر به معروف در تعلیم و تربیت به وسیله گویندگان: خطبا و گویندگان، ائمه محترم جمعه و جماعات باید بیش از هر چیز به این امر عنایت داشته باشند و مردم را به مسائل آن آگاه کنند و مسؤولیت مهمی که مردم در برابر این دو واجب الهی دارند و هم چنین پیامدهای بدی را که در اثر ترک امر به معروف و نهی از منکر متوجه جامعه و فرد می‌شود برای مردم گوشزد کنند. در این رابطه

Mousavi Khomeini, Spirit ...; *Editorial Board*; Volume 2, Ch First, Tehran: Imam Khomeini Institute of Publishing and Works of Imam Khomeini (2006).

Mousavi Kashmari, M 2007; *Teaching Methods*; Q2, Qom: Boostan Book.

Research; Qom Year: Qom; Imam Khomeini Educational and Research Institute (RA).

Ghomi, Sh.A 1363, *Safineh al-Bohar and Madinah al-Hikam al-wa'ar*; Tehran: Sanai library.

Majlesi, M.B 1404; *Baharalanvar*; Fourth, Beirut: The Al-Wafa Foundation.

Mesbah Yazdi, M.T 2008, *Ethics in the Qur'an; Research and Writing by Mohammad Hussein Eskandari*, Volume II, Q Sixth, Qom: Imam Khomeini Educational and Research Institute (RA).

Archive of SID

Developing Strategies for Good and forbidding Students in Education

Ali Mardani¹

Seyyed Mohammad Reza Ayati^{2,*}

Seyyed Abolghasem Naghibi³

¹: Ph.D. student of jurisprudence and the basics of Islamic law, Faculty of Theology and Philosophy of Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

²: Faculty member , Islamic jurisprudence and Islamic law, Faculty of Theology and Philosophy of Science , research unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

³: Faculty member, Department of jurisprudence and private law, Shahid Motahari University, Tehran, Iran

Abstract: The bestowal of good and forbidding is one of the important duties of the religion of Islam, that its implementation or not has a profound and wide impact on all aspects of society, because God is the first and foremost man to be famous and neglectful of monk; hence the effects of the affair on the famous and The prohibition of negation on education is important among students, and we must provide the tools for their effectiveness in reaching them and comprehensive guidance facilities, the most important and greatest tools of the influence of power, the mobilization and organization of trained, religious, and Young people are passionate and joyful, Education (education) can be one of the most important institutions to teach the bestowal of good faith and the prohibition of evil in a manner that is effective in providing faithful and faithful scholars to the community, and a community based on And it is based on a purely Mohammed Islam, The purpose of this article is to study the direct and indirect solutions to the well-known and forbidding the neglect of the education of students, in order to prevent them from being invaded by cultural and religious beliefs. The methodology of this research is analytical-descriptive as The library has been crawled through a snap

Keywords: Affirmation, Negation, Education, Education, Students.

***Corresponding author:** Faculty member , Islamic jurisprudence and Islamic law, Faculty of Theology and Philosophy of Science , research unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Email: smrayati@yahoo.com